

Indhold

Forord • 7

Psychopathia Sexualis • 11

Barn på Freuds tid • 73

Pornografi – brikker til et puslespil • 87

To bordelgader i København • 169

Leunbachs Scrapbøger 1923-1950 • 179

To spydspidser – Foucault og Kinsey • 225

De uventede gaver • 267

Litteratur • 303

Navneregister • 313

Forord

I denne bog beskæftiger jeg mig med to faglige områder, der i særlig grad optager mig, nemlig *sexologi* og *psykoterapi*.

Det hele begyndte med, at Jean-Jacques Rousseau i sine *Bekendelser* (1770) tilstod sine masochistiske træk – for uden individuelle historier ingen »store« sexologiske afhandlinger. Grundmaterialet i den foreliggende bog er derfor både de små og de store fortællinger, idet der går en lige linje fra Rousseau til vore dage, hvor det er massemedierne, der er blevet den dominerende historiefortæller.

Hundrede år efter *Bekendelser* fulgte endnu en personlig historie, denne gang i form af en engelsk gentlemans onemanshow, *Mit hemmelige liv*. Vi kender kun forfatteren som »Walter«, men hans skildring betragtes som autentisk i modsætning til tidligere pornografiske romaner, bl.a. *Fanny Hill*, der gav sig ud for at være en glædespigets erindringer.

Dernæst fulgte tre »store afhandlinger«: Først storkøbmanden Henry Spencer Ashbees trilogi *Index Librorum Prohibitorum* (Fortegnelse over forbudte skrifter, 1877-85), der omhandler hans enestående samling af godt 15.000 skrifter af pornografisk og seksuel karakter indkøbt under hans rejser over hele verden.

Og i 1886 udkom Richard von Krafft-Ebings *Psychopathia Sexualis* om et af tidens mest tabuiserede emner, *de seksuelle perversioner*. Krafft-Ebing var professor i psykiatri ved Wiens universitet og i øvrigt en god støtte for den unge Freud, og gennem hans bog fik almindelige mennesker for første gang indblik i en verden, de ikke havde drømt om eksisterede.

Endelig udkom i 1905 Sigmund Freuds udskældte *Tre afhandlinger om seksualteori* om barnets seksuelle udvikling.

Men hvor udgangspunktet for såvel Rousseau som Walter var deres personlige beretning, var det for Ashbee, Krafft-Ebing og Freud henholdsvis de indsamlede erotika, de seksuelle minoriteters betroelser og

for Freud hans analysander. Derimod hører man intet om de tre koryfæers seksualliv – og mens Freud fortsat huskes, er Ashbee og Krafft-Ebing stort set glemt i vore dage, skønt *Psychopathia Sexualis* varslede et helt nyt syn på såvel perversioner som seksuallivet i dets helhed.

Og med Ashbees trilogi samt Krafft-Ebings og Freuds afhandlinger stod *moderniteten* for døren!

Men sent i det 20. århundrede fik de personlige historier imidlertid en udbredelse, man forinden ville have fundet utænkelig. Gennem de nye medier – om man vil: via cyberspace – blev det muligt at få næsten alt at vide om andre menneskers seksuelle vaner, identitet, drømme, lyster, smerter og fantasier. »Vi er blevet historiefortællere i et seksuelt historiefortællende samfund«, skrev sociologen Ken Plummer i 1995. Hvad man havde anset for utopisk, blev til et »erotopisk« landskab befolket af alle slags seksualiserede historier.

Siden har mange ventet, at de seksuelle historier ville føre os på sporet af menneskets »inderste seksuelle identitet« – om en sådan findes. Senere erkendte Plummer, at »i virkeligheden bringer de os ikke nærmere en absolut forståelse af vores natur«. Ofte handler individuelle seksuelle historier om lyster, kønsidentitet, fantasier, vrede, længsler og drømme, og mens det næppe kan undre, at de fleste gerne vil vide, hvad der foregår i de øvrige små hjem, har det i hvert fald overrasket mig, at så mange mennesker uopfordret er kommet med endog meget detaljerede »intime betroelser«. Hvad driver dem til det? Og hvad er det, der muligvis kradser?

Foreløbig er jeg nået frem til, at disse »bekendelser« måske er et forsinket oprør mod den lange victorianske nat, for skal man tro såvel Troels-Lunds *Dagligt liv i Norden* (1879-1901) som Michel Foucaults *Seksualitetens historie* (1976-84), begyndte victorianismen allerede i slutningen af 1600-tallet. Inden da havde der hersket stor seksuel frimodighed i Europa, der siden blev »afløst af tusmørke og det victorianske borgerskabs monotone nætter«, og så sent som i 1960'erne hævdede Foucault, at »på vor seksualitets rigsvåben skulle imperiets snerpe stadig figurere – tilbager trukket, stum, hyklerisk«.

Men stum er verden i hvert fald ikke længere, tværtimod i høj grad blevet *italesat* – denne gang dog ikke for at skjule, men for at åbenbare – og antagelig vil nutidens betroelser, falske såvel som sande, bidrage

til en diskussion af levevilkår, samliv, kønsroller, ideologi, tro og religion, der kan føre til større afklaring. For mennesket er som bekendt »både samfundsskabt og samfundsskabende, og den enkeltes forestillingsverden er med til at forme og forandre historien og hvad der kræves af en selv for at få et godt liv« (Giersing 2006).

Samtidig har jeg spurgt mig selv, hvorfor der skulle gå hele 120 år fra enevældens afskaffelse i 1848 til pornografiens frigivelse i 1969. Det kan man orientere sig om i bogens 3. essay, der også er det længste, fordi der stort set ikke er nogen grænser for, hvilke områder pornografi har berøring med.

Dernæst følger essays om bordelgader i København og den såkaldte europæiske seksualreformbevægelse, der absolut ikke er så kedelig, som ordet »seksualreform« måske kan forlede en til at tro. Disse essays leder umiddelbart over i det 6. essay, der er en pendant til de to første essays fra det 19. århundrede, idet det omhandler det 20. århundredes to sexologiske spydspidser, *Michel Foucault* og *Alfred Kinsey*, der samler mange af trådene op fra de foregående essays.

Det 7. og sidste essay er en mosaik, hvor jeg beskæftiger mig med mit andet interesseområde, nemlig relationen mellem *kvalificeret psykoterapi* og nyere opdagelser inden for *neurovidenskaben*. Dette essay har givet navn til bogen, for det, der gør psykoterapeutisk arbejde særlig attraktivt, er, at man bliver vidne til et andet menneskes vækst. Man bidrager med noget og får så meget igen.

Det er også bogens tætteste og mest krævende essay, præget af en bevidst redundans, og jeg håber, at særligt interesserede ikke vil lade det blive ved en enkelt gennemlæsning, men give essayet endnu en chance ved at »læse det samme på en anden måde«, gerne på kryds og tværs, mens de *selv* forbinder de tilbagevendende psykoterapeutiske temaer som møde, nærvær, kontakt osv. med de omtalte neurovidenskabelige fund, ikke mindst de såkaldte *stjerneneuroner* og *reentry-sløjfer*.

For ligesom der efterhånden er enighed om, at psyke og soma udgør en enhed, mener jeg, at det er på tide, at *valide bidrag* fra psykoterapeutiske laboratorier indgår en *ligeværdig alliance* med de relevante neurale fund til gensidigt udbytte – om man vil: at de mødes. Men som Daniel Stern fremhæver: »*Husk, at neurologiske forklaringer af bevidsthed sker ud fra et intrapsykisk perspektiv.*« For fysiologi og fænome-

nologi har hver deres suverænitet, er forskellige og komplementære, og de kan selvfølgelig ikke uden videre klaskes sammen. Dog er der intet suspekt, esoterisk eller naivt ved at tillægge »mødet« – det være sig mellem mennesker eller fagområder – en afgørende vægt. Jo flere kvalitative erfaringer der indsamles fra begge områder, des mere jordnær og selvfølgelig en klang får mødets betydning, det er der intet mærkeligt i. Det bemærkelsesværdige er menneskets komplekse evne til mentalt at forstå og bistå andre levende organismer fra fødsel til død. Og det er her, at de nye neurologiske opdagelser spiller en uundværlig rolle.

Endnu en gang mindes man om John Donnes »No man is an island«.

*

Tak for uundværlig hjælp til Karin Bang, Margrethe Florian, Rune Gade, Tom Havemann, Susie Haxthausen, Hans Hertel, Mikael Hertoft, Hans Hessellund, Karsten Sand Iversen, Jo Leunbach, Bo & Malthe Møhl, Ole Andkjær Olsen, Alice Theilgaard & Wolf Wucherpfennig.